

ÅRSTIDERNA

ODLINGSGUIDE: ÖRTKRYDDOR

Så här odlar du örtekryddor

Här kan du läsa mer om örtekryddor. Tänk på att det inte är alla sorter som nämns i texten nedan som är med i din Örtekryddslåda.

Basilika

Basilikan är en älskad och välkänd örtekrydda som för tankarna till Italien och solvarma tomater. Basilikan tycker inte om kyla och trivs därför bäst i växthus, på fönsterbrädan eller på en väl skyddad plats i trädgården. Fröna grov bäst om de får massor av solljus under själva växtprocessen, täck därför inte fröna med jord. Lägg fröna ovanpå jorden, vattna lätt och på några dagar har fröna börjat gro. Det finns många olika slags basilika och den vanligaste är den slätbladiga Genovese-basilikan. Andra varianter är t.ex. rödbladig basilika, thaibasilika, kanelbasilika och citronbasilika. Basilika kan ibland drabbas av löss på bladen, spraya därför bladen dagligen med kallt vatten så håller sig lössen oftast borta.

Citronmeliss

Citronmeliss är en perenn som klarar övervintring. Den sprider sig snabbt så håll efter den och rensa bort den från platser där du inte vill ha den. Citronmeliss är god i desserter, drycker och till fisk och fågel.

Dragon (fransk och rysk)

Dragon är en härligt doftande örtekrydda. Den är inte särskilt vintertålig, men täcker man över den på hösten så finns det en chans att den klarar vintern. Den ryska dragonen är lite mer tålig och kan klara lite frost. Dragon blir ca 50-70 cm hög när den får lov att växa sig stor. Den franska dragonen smakar lite mer än den ryska, och smaken är full av karaktär som de flesta nog känner igen från bearnaisesås. Prova att göra din egen bearnaise med färsk dragon, mums!

Gräslök

Gräslök är verkligen svensk sommar i ett nötskal och har en given plats på midsommarbordet eller i en färskpotatissallad. Den blommar på våren med vackra, ätliga blommor. Plocka blommorna och använd i maten så växer det fram nya skott på plantan. Gräslöken växer snabbt upp igen varje gång den plockas, så frossa så mycket det går. Gräslöken är tålig och kan övervintra och går även bra att gräva upp och flytta om man så önskar. Gräslök trivs också bra i kruka på fönsterbrädan.

Koriander

Koriander är en fantastisk örtekrydda, älskad av många men också hatad då den har en speciell och lite dominerande smak. Koriandern är lättskött och kan bli upp till 1 meter hög på några månader. Den får små vita blommor som också kan ätas. Bladen kan plockas under hela växtperioden och har man tålamod att vänta tills blommorna blommat över bildas små frön som också kan ätas. Koriander älskar sol och värme och jorden ska hållas fuktig men inte för våt. Koriander kan användas till mycket och är populär i det thailändska och mexikanska köket.

Libbsticka (även kallad Maggiört)

Libbsticka anpassar sig till det mesta. Får den plats att växa kan den bli över 1 meter hög men finner sig också i att beskäras. Den tål frost och är en av de första att titta upp ur jorden på våren. Plantan tål lite skugga och vill gärna ha fuktig jord. Under sommaren blir bladen gula och inte så vackra, så beskär hela plantan i juli månad så växer nya skott ut. Libbsticka har en kraftig och kryddig smak. Använd den i en pesto eller lägg den i vattnet när du kokar potatis. Den smakar också gott till grillad fisk med citron.

Mynta (flera olika sorter)

Myntan har med sin härliga doft en given plats i köksträdgården och har många olika användningsområden. Precis som citronmeliss sprider sig plantan snabbt, så håll efter den! Mynta är en perenn som återkommer år efter år, så plantera den på ett ställe där den inte stör andra växter. Det finns många olika sorters mynta, alla med olika doft och smak. All myntasorter kan torkas och på så vis kan man njuta av örten hela året.

Oregano (och mejram)

Oregano är lätt att odla, bara den får rikligt med sol och vatten, och klarar att övervintra. De plockade bladen kan torkas och användas hela året. Mejram är nära släkt med oregano och ska behandlas på samma sätt. Trädgårdsvarianten av mejram har en härligt söt och lite kryddig smak. Oregano är lite starkare i smaken och används med fördel i lite kraftigare soppor och grytor – och såklart på pizza.

Persilja (slätbladig och kruspersilja)

Persilja är en ettårig örtekrydda som passar bra till det mesta, t.ex. fisk, fågel och nykokt potatis. Persiljefrön ska försås i en kruka inomhus och kan planteras ut först när plantan växt till sig. Så inte fröna djupare än 1 cm. Det kan ta ett par veckor innan fröna gror men ge inte upp hoppet, de kommer igång snart. Prova också att plantera om en köpt persiljeplanta från butiken i en kruka med ny jord.

EKOTIPS

Örtekryddor har ofta en stark och rik doft. Utnyttja gärna denna egenskap och plantera dina örtekryddor ihop med t.ex. kål och rotfrukter; doften förvirrar insekter som är ute efter dina grönsaker!

Rosmarin

Rosmarin har en lång startsträcka och behöver lite extra uppmärksamhet i början. Plocka därför inte för mycket av den innan den har hunnit växa till sig. Plantan klarar lite frost men ska skyddas om det blir för kallt och minusgrader. Rosmarin kan med fördel planteras i växthus och kan bli över 1 meter hög om den trivs och får växa fritt. Plantan avger en härlig medelhavsdoft när den får rikligt med sol. Rosmarin passar bra i rustika italienska och franska maträtter som coq au vin, gnocchi och även till potatis.

Salvia

Salvia har en speciell doft och smak som passar perfekt till te och olika rätter med pasta eller ugnrostade grönsaker. Salvia är en lättskött ört som klarar av vinterkylan och behöver inget mer än lite vatten då och då. Gamla blad kan bli gula och trista och salvian kan då med fördel beskäras, ca 10 cm ovanför jorden. Det växer snabbt ut nya, fina blad på plantan.

Timjan

Timjan är en tålig ört som klarar av att vara ute hela vintern. På våren får plantan nya skott och kan sköras om och om igen. Skörda dock inte för mycket i augusti; då samlar plantan kraft inför vintern. Timjan blommar under sommaren och även blommorna kan ätas. Det finns över 300 olika sorters timjan så det finns stor chans att hitta sin egen favorit. Prova t.ex. den aromatiska citrontimjanen.

Vattenkrasse

Vattenkrasse är, precis som namnet antyder, egentligen en vattenväxt. Den älskar fukt och ska hållas fuktig under hela växtperioden. Plantan är lite känslig och vill gärna stå i skugga men kan absolut planteras ut i en blomlåda eller i trädgården. Plocka bladen försiktigt och ta inte alla på en gång, så får du störst glädje av din vattenkrasse.